

Een poëzieproject - OP ZOEK NAAR POËZIEKENNERS

Op een zonnige vrijdagmiddag in februari projecteer ik als afsluiter van een poëzieles het prachtige gedicht 'februarizon' van Paul Rodenko. Het gedicht staat op een site tussen karamelverzen van onbekende Nederlanders. Ik klik op een aantal van deze gedichten en vertel mijn leerlingen dat deze gedichten weinig voorstellen in vergelijking met het grote 'februarizon'. Op dat moment vraagt een leerling het woord: hij ziet immers geen verschil in kwaliteit tussen de gedichten. Een andere leerling uit de klas bètawetenschappers stelt voor om een experiment te starten en gewoon te onderzoeken of we het verschil in kwaliteit kunnen aantonen. Ik ben onmiddellijk enthousiast en wanneer ik die namiddag naar huis fiets, bedenk ik met de hulp van de fietsendorfines de eerste versie van een poëzieproject. In deze bijdrage vindt de lezer de uitgewerkte versie.

Peter Van Damme

Over de auteur

PETER VAN DAMME

is vakbegeleider Nederlands, leerkracht Nederlands aan het VTI in Lokeren en praktijklector Nederlands in de SLO talen aan de KU Leuven.

OP ZOEK NAAR POËZIEKENNERS!

Vooraleer je verder leest, kun je het best eerst het stappenplan op de volgende pagina bekijken. De handleiding voor de leerlingen is immers uitgeschreven in de vorm van een stappenplan bij een experiment – de leerlingen kennen zo'n stappenplan uit bijvoorbeeld de lessen toegepaste fysica. Om het project te laten slagen, is het noodzakelijk dat iedereen strikt de richtlijnen volgt. Leerkrachten die het project willen uitproberen, moeten daar nauwkeurig op toezien, en de klas responsabiliseren.

Op zoek naar poëziekenners: een stappenplan

Oriënteren/voorbereiden

- 1 Je krijgt van de leerkracht de naam van een dichter.
- 2 Je brengt een dichtbundel van deze dichter mee naar de klas tegen datum X.
- 3 Je leest een tijdje in deze bundel en je kiest vijf gedichten waarmee je verder aan de slag wil.
- 4 Je typt deze vijf gedichten over (lettertype Verdana, lettergrootte 12). Zorg ervoor dat je de oorspronkelijke lay-out zo goed mogelijk benadert! Vermeld bij elk gedicht de naam van de dichter. Van twee gedichten (zie ook 7) maak je ook een versie **zonder** de naam van de dichter.
- 5 Je bereidt een korte bespreking van een van de vijf gedichten voor. De kijkwijzer kan je helpen om de bespreking te structureren. Je zal deze bespreking mondeling moeten houden; uiteraard mag je een voorbereiding gebruiken.
- 6 *Optioneel:* Je leert je lievelingsgedicht uit je hoofd; je zal het expressief moeten voordragen.
- 7 Je zoekt twee gedichten van 'amateurs' op het internet. Je typt deze twee gedichten over (lettertype Verdana, lettergrootte 12). Zorg ervoor dat je de oorspronkelijke lay-out (spatiëring, nieuwe regel) zo goed mogelijk benadert. Maak hiervan twee versies: één versie met vermelding van vindplaats (url) en auteur, en één versie zonder deze gegevens.
- 8 Je hebt nu vier anonieme gedichten. Print deze gedichten (een blad per gedicht) en nummer ze willekeurig van 1 tot 4.

Uitvoeren

- 9 Iedere leerling legt 'zijn' vier gedichten op een tafel in de klas. Vanaf nu gaat iedereen individueel aan de slag; je mag zeker overleggen over de gedichten met medeleerlingen die je tegenkomt aan een tafel.
- 10 Je leest op elke tafel aandachtig de verschillende gedichten. Je bepaalt welke gedichten door 'amateurs' zijn geschreven en welke door echte dichters. Gebruik hiervoor de kijkwijzer. Ga gerust in gesprek met medeleerlingen of de leerkracht.
- 11 Alle resultaten worden in een rekenblad geplaatst.
- 12 Als iedereen zijn keuzes heeft gemaakt, overlopen we samen de verschillende tafels.
- 13 Bij elke tafel moet een leerling zijn keuze verantwoorden met argumenten, waarna de eigenaar van de tafel de juiste oplossing bekendmaakt en het rekenblad verder aanvult.
- 14 Wanneer we alle tafels besproken hebben, maken we de 'poëziekenner' bekend.
- 15 *Optioneel:* Iedere leerling draagt het gedicht dat hij heeft voorbereid expressief voor.

Optioneel: Uitvoeren – in de proefwerkperiode

- 16 Iedere leerling bespreekt nu een gedicht van de vijf gedichten die hij heeft voorbereid. Tijdens de bespreking projecteert de leerling het gedicht.
- 17 Na de bespreking kunnen de medeleerlingen of de leerkracht nog vragen stellen.

De leerlingen zijn van bij de start mee verantwoordelijk voor de geslaagde zoektocht naar de poëziekenners. Ze verzamelen vier gedichten, twee van een canondichter en twee van een 'amateur' (meestal een webgedicht). De teksten komen per vier op tafels in het klaslokaal.

'LEES MAAR ER STAAT NIET WAT ER STAAT'

"Welke twee gedichten zijn geschreven door de echte dichter?" Deze basisvraag moeten de leerlingen – gewapend met een kijkwijzer - telkens beantwoorden. Het antwoord is eenduidig, en dat bevat de wetenschappers in mijn klas wel. Bovendien hebben we aan het einde van de les(sen) een duidelijke winnaar, en ook dat competitieve aspect spreekt de leerlingen wel aan. Daarnaast verhoogt het de concentratie en de betrokkenheid. En ook mooi meegenomen: in een klas van 21 leerlingen leest elke leerling dankzij dit project al minstens 40 'goede' gedichten. De basisvraag dwingt de leerlingen ook tot kwalitatief lezen. Wan-

neer je de gedichten van Paul Rodenko en internetdichter Igor voor je neus krijgt, moet je lezen en herlezen om tot een oordeel te komen. Leerlingen gaan ook spontaan gedichten hardop lezen, maken hypothesen over wat kenmerken van goede gedichten zijn en gaan met elkaar in gesprek over de teksten. Op twee lesuren weten ze zo hun leesmethode aanzienlijk te verfijnen, doen ze frequent beroep op hun denkvaardigheid om de teksten met elkaar te contrasteren, en verhogen ze hun inzicht in teksten. De basisvraag is eenduidig, de argumentatie gaat vaak verder.

AFRONDEND

Ik hoop dat ik met deze bijdrage enkele leerkrachten heb weten te overtuigen om zelf een soortgelijk en aangepast project te starten met hun leerlingen. Deze werkwijze werkte uitzonderlijk goed bij leerlingen uit de derde graad Industriële Wetenschappen. Mijn klas wist trouwens 70 procent van de 'echte' gedichten uit het aanbod te halen – misschien niet zo belangrijk, maar die fraaie score zegt wel iets, omdat poëzie lezen en bespreken voor hen vaak verre van evident is.

Sleutels tot succes

- Doe zelf ook mee als leerkracht. Ga de uitdaging aan en kies aan elke tafel het 'echte' gedicht. Maak je een fout? Geen probleem! Leg de leerlingen gewoon uit op basis waarvan je een keuze maakte.
- Om het project vlot te laten verlopen, heb je bij voorkeur twee lesuren na elkaar. Vraag eventueel een uur aan een collega die meteen mee de uitdaging aangaat.
- Om snel de winnaar te vinden is het handig om te werken met een Excel-document. Laat een leerling het document opstellen. In elke klas zit zeker iemand die dit kan!
- Geniet van de dynamiek die een dergelijk project kan geven. Je ziet leerlingen van wie je dit niet verwachtte opeens gemotiveerd en geconcentreerd lezen.

Meer op onze website

De kijkwijzer waarnaar in deze bijdrage verwezen wordt, vind je op onze website: www.tijdschriftfons.be. Je vindt er ook een evaluatieformulier en enkele reflectievragen bij het project.